

PPS-jaarrapportage 2018

De PPS-en die van start zijn gegaan onder aansturing van de topsectoren dienen jaarlijks te rapporteren over de inhoudelijke en financiële voortgang. Voor de inhoudelijke voortgang dient dit format gebruikt te worden. Voor PPS-en die in 2018 zijn afgerond is een apart format "PPS-eindrapportage" beschikbaar.

De jaarrapportages worden integraal gepubliceerd op de websites van de TKI's/ topsector. Zorg er s.v.p. voor dat er geen vertrouwelijke zaken in de rapportage staat.

De PPS-jaarrapportages dienen voor 1 maart 2019 te worden aangeleverd bij de TKI's via info@tkitu.nl of info@tki-agrifood.nl. Voor Wageningen Research loopt de aanlevering via een centraal punt.

Algemene gegevens	
PPS-nummer	AF-16205b
Titel	BUSINESS POLICY INTELLIGENCE
Thema	Consument & Keten
Uitvoerende kennisinstelling(en)	Wageningen Economic Research
Projectleider onderzoek (naam + emailadres)	Harold van der Meulen, harold.vandermeulen@wur.nl
Penvoerder (namens private partijen)	Market Outlook: Ruud Krimpenfort (RFC) Agro Vertrouwensindex: Dhr. J.L.G.M.Claassen (LTO) Liquiditeitsmonitor: Pierre Berntsen (ABN AMRO)
Contactpersoon overheid	heo Janssen, LNV
Totale projectomvang (k€)	742
Adres projectwebsite	www.agrimatie.nl
Startdatum	1-1-2017
Einddatum	31-12-2020

Goedkeuring penvoerder/consortium

De jaarrapportage dient te worden besproken met de penvoerder/het consortium. De TKI's nemen graag kennis van eventuele opmerkingen over de jaarrapportage.

De penvoerders hebben namens het consortium de jaarrapportage	☒ goedgekeurd ☐ niet goedgekeurd
Eventuele opmerkingen over de jaarrapportage:	

Planning en voortgang (indien er wijzigingen zijn t.o.v. het projectplan svp toelichten)

Loopt de PPS volgens planning?	Ja, inhoudelijk voor de 3 modules maar nog ruimte in budget voor toetreding meer partners. Wordt aan gewerkt.
Zijn er wijzigingen in het consortium/de projectpartners?	Ja, in 2018 is Agrifirm toegetreden als projectpartner in module 3: liquiditeitsmonitor
Is er sprake van vertraging en/of uitgestelde opleverdatum?	nee
Is er sprake van inhoudelijke knelpunten, geef een korte beschrijving	nee
Is er sprake van afwijkingen van het ingezette budget/de begroting?	Ja, begroting nog niet uitgeput. Was bij start van deze PPS bekend. Nog ruimte in de begroting voor partners om toe treden. Wordt aan gewerkt.

Het doel van deze PPS is het ontwikkelen van een dashboard met (pre)-competitieve (markt)informatie ten behoeve van onder meer:

- Strategische marketing beslissingen van bedrijven (forecasting);
- Tactische en operationele beslissingen van bedrijven (nowcasting/tijdige informatie);
- Internationalisering en (afzet)marktontwikkeling (potentie en analyse);

- Risico analyse als basis voor besluitvorming;
- Risico management (weer, ziektes, geopolitiek);
- Inzicht in beleidsontwikkelingen op het gebied van innovatie, duurzaamheid en handel.

Het beoogde resultaat is dat bedrijven, brancheorganisaties, dienstverleners en de overheid beschikken over de juiste data en analyses op basis waarvan besluitvorming over strategie en beleid kan plaatsvinden. De innovatie zit in het ontwikkelen van en gebruikmaken van nieuwe tools waarmee data ontsloten kunnen worden, actueel gehouden worden, geduid worden en nieuwe toepassingen krijgen.

De PPS Business & Policy Intelligence bestaat uit een drietal modules:

1. Market Outlook.
2. Agrovertrouwensindex.
3. Liquiditeitsmonitor.

Module 1: Market Outlook

Resultaten Market Outlook

Wat is er aan de hand?

Het agro bedrijfsleven, de overheid (in het bijzonder het Ministerie van LNV) en andere stakeholders (financiële dienstverleners) hebben behoefte aan een onderbouwd inzicht in toekomstige marktontwikkelingen, waarbij rekening wordt gehouden met ontwikkelingen elders in de wereld (bijv. concurrenten en importeurs van Nederlandse agro-producten), ontwikkelingen in het landbouw-, handels- en energie-beleid en ontwikkelingen buiten de landbouw (bijv. macro-economische ontwikkelingen, wisselkoers, olieprijs). Inzicht is nodig in wat dit betekent voor de Nederlandse agrosector, en voor de agrosectoren in belangrijke andere EU lidstaten.

Wat doet het project daaraan?

In het kader van de (eerdere) PPS Market Outlook en Intelligence Agro&Food zijn de afgelopen jaar een aantal belangrijke stappen gezet en is er een tool ontwikkeld waarmee een middellange termijn outlook (10 jaar vooruit) voor de belangrijkste landbouwmarkten wordt gegenereerd op EU lidstaat niveau. Daarvoor moest fors worden geïnvesteerd. Als uitgangspunt is het Agmod-model genomen (dit model bestond al wel, maar was niet up-to-date en niet geschikt voor market outlook werk. Het voordeel van het gebruik van dit model is wel dat er een EU breed consortium achter zit (geleid door Thunen Institute in Braunschweig en het Wageningen Economic Research (voorheen LEI) in den Haag).

De tool is getest en functioneert maar dient gezien nieuwe ontwikkelingen in markten en beleid voortdurend up-to-date gehouden te worden. Een van de laatste acties in dit verband is dat het nieuwe gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB 2014-2020) in het model is gebracht. (Op dit moment is onze tool het enige model in de EU dat dit meeneemt.) De verandering in het suikerbeleid die er in 2017 aankomt verdient nog nadere analyse (de Europese Commissie gaat dit waarschijnlijk financieren).

Met behulp van de Outlook-tool worden outlook projecties gemaakt voor de volgende producten: granen, oliezaden, vlees/dierlijke producten en zuivel. Er wordt rekening gehouden met interacties tussen markten, concurrentie van gewassen in landgebruik, het gedrag van aanbieders en vragers, beleid en handel.

Het project is een samenwerkingsverband tussen ministerie van LNV, NZO, Royal Friesland Campina, ABN AMRO en For Farmers.

Wat levert het project op?

De Outlook voor de Nederlandse landbouw wordt gepubliceerd via Agrimatie.

Zie: <http://www.agrimatie.nl/Default.aspx?subpubID=3304>

Daarmee is er een toekomstbeeld voor de Nederlandse landbouw publiek beschikbaar, waarin naast de akkerbouw, de dierlijke sectoren (vlees, melk) en daarbij behorende producten (veevoergrondstoffen, oliezaden, zuivelproducten) zijn meegenomen.

Overige uitgevoerde activiteiten in 2018:

- Er is in 2018 opnieuw een acquisitietraject gestart richting de EU wat per begin 2019 geleid heeft tot een nieuw EU project (Dg Agri) om bij te dragen aan het EU Outlook proces met een focus op groenten en fruit (naast de conventionele producten).

- Er is bijdrage geleverd aan de November 2018 EU Outlook workshop georganiseerd door de EU Commissie. Op deze interne/expert bijeenkomst is een draft outlook gepresenteerd door ons van granen sector (i.s.m. Thunen Instituut, Braunschweig), met een focus op "other uses" (bioeconomy). Zie bijdrage aan EU Medium Term Outlook https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/food-farming-fisheries/farming/documents/medium-term-outlook-2018-report_en.pdf en Brussels Outlook Conference <http://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC113987>
- Er is intensive interactie geweest met de EU Commissie over het maken van een nieuwe outlook op EU niveau, rekening houdend met nieuwe macro-econ informatie, nieuwe informatie mbt korte termijn verwachtingen in de landbouw.
- Er is gewerkt aan EZ studie mbt de gevolgen van Brexit, waarbij AGMEMOD-tool is gebruik, en mogelijke impacts op vlees, zuivel, en tuinbouw sector zijn geanalyseerd. In dat kader zijn de exporten van NL voor sleutelproducten (die voor NL erg van belang zijn) opgesplitst in exporten naar VK, de rest van de EU en de rest van de wereld en zijn 3 scenario's doorgerekend (baseline, FTA, WTO). Zie publicatie in EuroChoice <http://dx.doi.org/10.1111/1746-692X.12201>
- Er is verzoek ingediend bij TKI Tuinbouw om aan tuinbouwproducten te werken (aan tomaten is inmiddels gewerkt).
- Er is contact geweest met EU Commissie om bijdrage te leveren aan Outlook voor "kleinere producten": tuinbouw, fruit, wijn, olijven. In 2019 is er een opdracht van de EU (DG-Agri) om hieraan te gaan werken.
- Er is gewerkt aan versteviging/uitbreiding van netwerk (overleg gehad/afspraken gemaakt met Arnout Petit (copa-cocega brussel), Bozidar Ivanov (bulgarije, black sea outlook), Norbert Portori, AKI, Hongarije, Mariusz Hamulczuk (Ierigz.waw.pl, warchau).
- De melkaanbodmodule is herschat om het effect van de afschaffing van de melkquotering goed te verwerken.

Wat is het effect hiervan?

Wageningen Economic Research heeft de afgelopen jaren nationaal en internationaal erkenning en waardering gekregen voor haar werk op Market Outlook terrein. Wageningen Economic Research doet (ism Thunen Institute) als enige kennisinstelling mee (met inhoudelijk bijdragen) in het Outlook-proces van de Europese Commissie. De Europese Commissie overweegt op dit moment om de Agmemod-tool een centrale rol te gaan geven in de baseline die zij jaarlijks maakt. Deze baseline is de basis om de beleidsmodellen op te calibreren die de Ecie gebruikt voor impactstudies. Dit is een grote erkenning, die tegelijkertijd een uitdaging vormt om werk van hoogwaardige kwaliteit te leveren. Het voordeel voor het Nederlandse Outlookwerk is dat er een extra financier bij komt (die overigens ook eigen eisen en wensen heeft) en ook een extra partij die kritisch meekijkt en daarmee een extra kwaliteitsimpuls kan geven (ook als het gaat om medewerking vanuit andere EU lidstaten).

Aantal opgeleverde producten in 2018 (geef in een bijlage de titels en/of omschrijving van de producten of een link naar de producten op openbare websites)			
Wetenschappelijke artikelen	Rapporten	Artikelen in vakbladen/nieuwsbrieven /persberichten	Inleidingen/ workshops
0	2	1	4

Bijlage: Titels van de producten of een link naar de producten op een openbare website

Homepage market outlook op www.agrimatie.nl

Module 2: Agrovertrouwensindex

Korte omschrijving inhoud/doel PPS

Wat is er aan de hand en wat doet het project daaraan?
Wat gaat het project opleveren en wat is het effect hiervan?

-LTO en het agrarische bedrijfsleven wensen een conjunctuurbarometer te gebruiken om tijdig inzicht te krijgen in het vertrouwen van en de stemming onder agrarische ondernemers met als doel gericht en tijdig beleid te kunnen voeren
-De agrovertrouwensindex is een conjunctuurbarometer en geeft een beeld van de stemming en de toekomstverwachtingen van ondernemers in de primaire agrarische sector en is gebaseerd op een gedegen representatieve peiling. De agrovertrouwensindex is een samenwerking tussen Wageningen Economic research, LTO Nederland en Flynth en het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit die elk hun eigen waarde inbrengen; Flynth en Wageningen steekproefbedrijven, LTO sectorexpertise en de koppeling naar EU Copa-Cogeca netwerk. Door aan te sluiten bij de Europese barometer van Copa-Cogeca ontstaat de mogelijkheid de resultaten uit verschillende landen te vergelijken en breder inzicht in de conjunctuur en de stemming van de EU landbouw te krijgen. Wageningen Economic Research kan de resultaten koppelen aan andere gegevens zoals het informatienet, waardoor aanvullende analyse kunnen worden uitgevoerd.

Resultaten 2018

Geef een korte beschrijving van de high-lights van 2018
Geef een korte beschrijving van de projectdeliverables 2018

Elk kwartaal worden de resultaten teruggekoppeld naar de deelnemers. Zodra ze de enquête hebben ingevuld, krijgen ze de resultaten uit hun eigen sector ten opzichte van hun eigen resultaten te zien. Daarnaast wordt er voor de projectleden een rapport gemaakt met de resultaten. Verder wordt elk kwartaal een persbericht gemaakt en verzonden. Hierdoor wordt een groot aantal mensen bereikt omdat het de enige enquête is die de stemming onder land- en tuinbouwondernemers meet. Twee keer per jaar dienen de uitkomsten van de enquête als input voor een Europees breed overzicht van de stemming onder boeren en tuinders. De uitvoering hiervan ligt bij Copa-Cogeca. Ook [dit persbericht](#) (o.a. European farmers' sentiment dampened by 2018 summer drought) trekt brede aandacht van politiek en pers. Zo publiceerde het [financieel dagblad](#) dit jaar nog een artikel over de Agrovertrouwens index. De resultaten van de enquêtes worden gepubliceerd via <https://www.agrimatie.nl/Default.aspx?subpubID=2524>. Net als elk jaar wordt er in het derde kwartaal een extra vraag aan de enquête toegevoegd over een actueel thema. Dit jaar zijn er vragen gesteld over de droogte.

Aantal opgeleverde producten in 2018 (geef in een bijlage de titels en/of omschrijvingen van de producten of een link naar de producten op de projectwebsite of andere openbare websites)			
Wetenschappelijke artikelen	Rapporten	Artikelen in vakbladen	Inleidingen/workshops
Titels/omschrijvingen van belangrijkste producten in 2018 (max. 5) en hun doelgroepen			
https://www.agrimatie.nl/NieuwsDetail.aspx?subpubID=2524&itemid=7473 https://www.agrimatie.nl/NieuwsDetail.aspx?subpubID=2524&itemid=7459 https://www.agrimatie.nl/NieuwsDetail.aspx?subpubID=2524&itemid=7424 https://www.agrimatie.nl/NieuwsDetail.aspx?subpubID=2524&itemid=7409			
Extra vraag over de droogte; https://www.wur.nl/nl/Onderzoek-Resultaten/Onderzoeksinstituten/Economic-Research/show-wecr/Extra-vragen-derde-kwartaal-2018-Agrovertrouwen.htm			
Enkele persberichten naar aanleiding van het project zijn; https://www.nieuweoogst.nu/nieuws/2018/02/16/vertrouwen-melkveehouders-fors-lager https://www.foodlog.nl/artikel/overzicht/tag/agro+vertrouwensindex/ https://asrrealestate.nl/landelijk-vastgoed/grondprijzen/actuele-situatie-in-de-landbouw https://www.boerderij.nl/Rundveehouderij/Nieuws/2018/2/Vertrouwen-melkveehouders-in-eigen-onderneming-onderuit-249206E/			

Module 3: Liquiditeitsmonitor

Korte omschrijving inhoud/doel PPS

Wat is er aan de hand en wat doet het project daaraan?

Wat gaat het project opleveren en wat is het effect hiervan?

- Ondernemers en belanghebbenden vragen zich regelmatig af: hoe staat de agrarische sector er financieel voor? Gaat het slechter of beter? In hoeverre zijn bedrijven in staat om aan alle betalingsverplichtingen te voldoen? Om een actueel en representatief beeld te geven op deze vragen, ontwikkelden Wageningen Economic Research, het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en ABN AMRO een liquiditeitsmonitor. In 2018 is Agrifirm als partner toegetreden tot het consortium. Doel van de monitor die elk kwartaal verschijnt is bewustwording bij ondernemers vergroten van het belang van inzicht in je liquiditeitspositie. Actueel zicht op de liquiditeitsontwikkeling is een hulpmiddel voor agrarische ondernemers om zich bewust te zijn/worden van de liquiditeitsschommelingen die gedurende een jaar kunnen optreden.
- Van de steekproefbedrijven in het Bedrijveninformatienet beschikt Wageningen Economic Research over de maandelijkse mutaties op de rekening-courant van het bedrijf (ERI-gegevens). Hiermee is het mogelijk om een actueel beeld te schetsen van de liquiditeitsontwikkeling op agrarische bedrijven. De Liquiditeitsmonitor brengt op maandbasis de ontwikkeling van de rekening-courant van het agrarische bedrijf in beeld en wordt op kwartaalbasis gepubliceerd. Dit geeft een helder beeld van de ontwikkeling van de kasstroom op agrarische bedrijven. Er is een Liquiditeitsmonitor melkveehouderij, akkerbouw en varkenshouderij beschikbaar.
- In samenwerking met ABN AMRO en Agrifirm wordt elk kwartaal een actueel beeld gepubliceerd over de ontwikkelingen in liquiditeit in de melkveehouderij, akkerbouw en varkenshouderij. In de artikelen wordt ingezoomd op de ontwikkeling van het laatste kwartaal ten opzichte van het kwartaal ervoor maar ook ten opzichte van hetzelfde kwartaal in het jaar ervoor. Hierbij is ook zicht op de belangrijkste oorzaken voor veranderingen in bij- of afschrijving.
- De presentatie van het kengetal op www.agrimatie.nl is steeds als eerste gedeeld met het brede publiek via een nieuwsbericht op ABN AMRO Insights. Daarnaast wordt er ook via nieuwsbericht op agrimatie.nl elk kwartaal gecommuniceerd over de nieuwste ontwikkelingen. Zie hieronder diverse links naar de producten op de website van ABN AMRO (insights) en van Wageningen Economic Research (via agrimatie.nl). De nieuwsberichten naar buiten gebracht door ABN AMRO en agrimatie.nl worden elk kwartaal door diverse media opgepakt en bereiken zodoende een groot publiek.

Resultaten 2018

Geef een korte beschrijving van de high-lights van 2018

Geef een korte beschrijving van de projectdeliverables 2018

Elk kwartaal worden de resultaten van de liquiditeitsmonitor gepubliceerd via <https://www.agrimatie.nl/Default.aspx?subpubID=3305>. Daarnaast verschijnen er elk kwartaal [Insights nieuwsberichten via ABN AMRO](#) waarin voor melkvee, akkerbouw en varkenshouderij wordt ingezoomd op de meest actuele liquiditeitspositie. Beide publicaties bereiken een groot aantal mensen en worden ook opgepakt door zowel agrarische vakbladen, zoals [BoerenBusiness](#) en [Nieuwe Oogst](#) als landelijke dagbladen. Zie hieronder een overzicht van de publicaties.

--

Aantal opgeleverde producten in 2018 (geef in een bijlage de titels en/of omschrijvingen van de producten of een link naar de producten op de projectwebsite of andere openbare websites)

Wetenschappelijke artikelen	Rapporten	Artikelen in vakbladen	Inleidingen/workshops
-----------------------------	-----------	------------------------	-----------------------

--	--	--	--

Titels/omschrijvingen van belangrijkste producten in 2018 (max. 5) en hun doelgroepen

Publicatie liquiditeitsbarometer via ABN AMRO Insights (alleen meest recente opgenomen)

<https://insights.abnamro.nl/2019/01/liquiditeitspositie-melkveebedrijven-in-2018-licht-gedaald/>

<https://insights.abnamro.nl/2019/01/kaspositie-varkensbedrijven-naar-nul-in-2018/>

<https://insights.abnamro.nl/2019/01/schaarste-en-hoge-prijzen-verstevigen-liquiditeitspositie-akkerbouw/>

Publicatie op agrimatie.nl (Wageningen Economic Research)

<https://www.agrimatie.nl/NieuwsDetail.aspx?subpubID=3305&itemid=7491>

<https://www.agrimatie.nl/NieuwsDetail.aspx?subpubID=3305&itemid=7468>

<https://www.agrimatie.nl/NieuwsDetail.aspx?subpubID=3305&itemid=7436>

<https://www.agrimatie.nl/NieuwsDetail.aspx?subpubID=3305&itemid=7421>